

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД09 –5135/14.10.2022 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация за специалност код **7620301** „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“ от професия код **762030** „Помощник-възпитател“ от професионално направление код **762** „Социална работа и консултиране“ съгласно приложението.

X

ПРОФ. САШО ПЕНОВ
Министър на образованието и науката

Приложение

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППО	Наименование
Професионално направление	762	СОЦИАЛНА РАБОТА И КОНСУЛТИРАНЕ
Професия	762030	ПОМОЩНИК-ВЪЗПИТАТЕЛ
Специалност	7620301	ПОМОЩНИК-ВЪЗПИТАТЕЛ В ОТГЛЕЖДАНЕТО И ВЪЗПИТАНИЕТО НА ДЕЦА

Утвърдена със Заповед № РД09 –5135/14.10.2022 г.

София, 2022 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалност код **7620301** „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“, професия код **762030** „Помощник-възпитател“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.(ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната професия „Помощник-възпитател“, специалност „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За държавен изпит за придобиване на професионална квалификация

1. Част по теория на професията:
  - 1.1.изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема;
  - 1.2.критерии за оценяване на резултатите от обучението по всяка изпитна тема;
  - 1.3.матрица на писмен тест по всяка изпитна тема;
  - 1.4.критерии и показатели за оценяване на дипломния проект и неговата защита.
2. Част по практика на професията:
  - 2.1.указание за съдържанието на индивидуалните задания;
  - 2.2.критерии за оценяване на резултатите от обучението.
3. Система за оценяване.
4. Препоръчителна литература.
5. Приложения:
  - а. изпитен билет – част по теория на професията;
  - б. индивидуално задание по практика;
  - в. указание за разработване на писмен тест;

- г. индивидуално задание за разработване на дипломен проект;
- д. указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект;
- е. рамка на рецензия на дипломен проект.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

- 1. Изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема, критерии за оценяване на резултатите и матрица на писмен тест по всяка изпитна тема**

Изпитна тема № 1: Дейност на помощник-възпитателя

Роля на помощник-възпитателя в организацията на възпитателно-образователния процес. Функции на помощник-възпитателя в детската градина съобразно неговата длъжностна характеристика. Взаимодействие между специалистите и помощник-възпитателя. Ефективно взаимодействие между детето, семейството на детето и помощник-възпитателя. Етични принципи и норми в дейността на помощник-възпитателя. Етичен кодекс на работещите с деца.

Дидактически материали:

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Изяснява ролята на помощник-възпитателя в организацията на възпитателно-образователния процес	10
2. Обяснява функциите на помощник-възпитателя в детската градина съобразно неговата длъжностна характеристика. Посочва примери	20
3. Изброява и обяснява характеристики на ефективно взаимодействие между специалистите и помощник-възпитателя	20
4. Изброява и обяснява характеристики на ефективно взаимодействие между детето, семейството на детето и помощник-възпитателя	20
5. Формулира принципи на етично отношение в процеса на взаимодействие и дейност на помощник-възпитателя	10
6. Описва съдържанието на Етичния кодекс на работещите с деца и обобщава неговото предназначение за отговорното професионално поведение	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 1/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Изяснява ролята на помощник-възпитателя в организацията на възпитателно-образователния процес	10	3	1		
2. Обяснява функциите на помощник-възпитателя в детската градина съобразно неговата длъжностна характеристика	20	1	1	1	1
3. Изброява и обяснява характеристики на ефективно взаимодействие между специалистите и помощник-възпитателя	20	2	1	2	
4. Изброява и обяснява характеристики на ефективно взаимодействие между детето, семейството на детето и помощник-възпитателя.	20	2	2		1
5. Формулира принципи на етично отношение в процеса на взаимодействие и дейност на помощник-възпитателя	10	2		1	
6. Описва съдържанието на Етичния кодекс на работещите с деца и обобщава неговото предназначение за отговорното професионално поведение	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	25	11	6	5	3
Общ брой точки:	100	22	24	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 2: Развитие и социализация на детето

Същност на развитието и социализацията. Влияние на факторите на средата върху развитието на детето. Възрастови и сензитивни периоди на развитието. Показатели за развитието на детето. Възрастови кризи на детето – характеристики и поведенчески прояви. Общуването като механизъм на детското развитие.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Дефинира същността на развитието и социализацията. Обяснява връзката развитие – социализация	10
2. Описва съдържанието на факторите на средата и анализира тяхното влияние върху развитието на детето	20
3. Посочва възрастовите и сензитивните периоди на развитието. Определя специфичните особености на основните периоди, свързани с детството	20
4. Изброява показатели за развитието съобразно възрастта на детето	10
5. Описва характеристиките на възрастовите кризи през детството и анализира тяхното влияние върху поведенческите прояви на децата	20
6. Изяснява значението на общуването като механизъм на детското развитие и илюстрира с подходящи примери	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 2/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира същността на развитието и социализацията. Изяснява връзката развитие – социализация.	10	3	1		
2. Описва съдържанието на факторите на средата и анализира тяхното влияние върху развитието на детето.	20	2	2		1
3. Посочва специфичните особености на основните възрастови периоди, свързани с детството. Изяснява ролята на сензитивните периоди в развитието на детето.	20	3	2	1	
4. Изброява показатели за развитието съобразно възрастта на детето.	10	3	1		
5. Описва характеристиките на възрастовите кризи през детството и анализира тяхното влияние върху поведенческите прояви на децата.	20	2	2		1
6. Изяснява значението на общуването като механизъм на детското развитие и илюстрира с подходящи примери.	20			2	1
Общ брой задачи:	27	13	8	3	3

Общ брой точки:	100	26	32	18	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 3: Специфика на отглеждането на дете през първата година от живота

Психосоциална характеристика на възрастта. Изграждане на доверие към света в контекста на основните потребности на детето през първата година. Особенности на режима – сън, хранене, хигиена, дейности. Рискови фактори за здравето и живота на детето. Грижи за безопасността съобразно възрастта на детето. Отделяне от семейството и подготовка за прием в детско заведение.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето през първата година	10
2. Изброява основните потребности на детето през първата година. Прави изводи за връзката между потребностите и изграждането на доверие към света	16
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28
4. Изброява и обяснява рисковите фактори за здравето и живота на детето	10
5. Формулира препоръки за изграждане на безопасна среда съобразно възрастта на детето	14
6. Обосновава необходимостта от адекватна подготовка за прием в детско заведение и отделяне от семейството. Предлага идеи за отговорно родителско поведение при постъпване на детето в детско заведение	22
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 3/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето през първата година	10	1	2		
2. Изброява основните потребности на детето през първата година. Прави изводи за връзката между потребностите и изграждането на доверие към света	16	1		1	1
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности, и дава подходящи примери	28	2	3	2	
4. Изброява и обяснява рисковите фактори за здравето и живота на детето	10	1	2		
5. Формулира препоръки за изграждане на безопасна среда съобразно възрастта на детето	14	1		2	
6. Обосновава необходимостта от адекватна подготовка за прием в детско заведение и отделяне от семейството. Предлага идеи за отговорно родителско поведение при постъпване на детето в детско заведение	22		2	1	1
Общ брой задачи:	23	6	9	6	2
Общ брой точки:	100	12	36	36	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 4: Специфика на отглеждането на дете през ранното детство (1-3 години)

Психосоциална характеристика на възрастта. Кризата на третата година. Специфика на езиковото развитие. Особенности на режима – сън, хранене, хигиена, дейности. Рискови фактори за здравето и живота на детето. Грижи за безопасността на детето. Подготовка за прием в детско заведение.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето през ранното детство (1-3 години)	10
2. Изброява и обяснява характеристиките на кризата на третата година. Илюстрира с примери различни модели на поведение на детето	20
3. Описва спецификата на езиковото развитие през ранното детство	10
4. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28
5. Формулира препоръки за изграждане на безопасна среда съобразно възрастта на детето	10
6. Обосновава необходимостта от адекватна подготовка на детето за прием в детско заведение и предлага идеи за отговорно родителско поведение	22
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 4/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето през ранното детство (1-3 години)	10	1	2		
2. Изброява и обяснява характеристиките на кризата на третата година. Илюстрира с примери различни модели на поведение на детето	20	2	1	2	
3. Описва спецификата на езиковото развитие през ранното детство	10	3	1		
4. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28	2	3	2	
5. Формулира препоръки за изграждане на безопасна среда съобразно възрастта на детето	10	3	1		
6. Обосновава необходимостта от адекватна подготовка на детето за прием в детско заведение и предлага идеи за отговорно родителско поведение	22		2	1	1
Общ брой задачи:	27	11	10	5	1
Общ брой точки:	100	22	40	30	8

При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:

- 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“
- 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“
- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“

Изпитна тема № 5: Специфика на отглеждането на дете през предучилищна възраст

Психосоциална характеристика на 3 – 7-годишното дете. Детската група като фактор за социализация на детето от предучилищна възраст. Особенности на режима – сън, хранене, хигиена, дейности. Методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на личната хигиена и правилата. Формиране на положителна представа у 3 – 7-годишното дете за себе си. Рискови фактори за здравето и живота на детето, структуриране на безопасна среда.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на 3-7-годишното дете	10
2. Изброява особеностите на детската група и изяснява нейното влияние като фактор за социализация на детето от предучилищна възраст	20
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28
4. Описва методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на личната хигиена и правилата. Предлага идеи за избор на подходящи методи съобразно възрастта и индивидуалните особености на детето	18
5. Описва и обобщава съвременните виждания за формиране на положителна представа у 3-7-годишното дете за себе си	14
6. Изброява рисковите фактори за здравето и живота на детето и формулира препоръки за изграждане на безопасна среда	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 5/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6

1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на 3-7-годишното дете	10	1	2		
2. Изброява особеностите на детската група и изяснява нейното влияние като фактор за социализация на детето от предучилищна възраст	20	2	1	2	
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28	2	3	2	
4. Описва методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на личната хигиена и правилата. Предлага идеи за избор на подходящи методи съобразно възрастта и индивидуалните особености на детето	18	2		1	1
5. Описва и обобщава съвременните виждания за формиране на положителна представа у 3 – 7-годишното дете за себе си	14	1	1		1
6. Изброява рисковите фактори за здравето и живота на детето и формулира препоръки за изграждане на безопасна среда	10	2		1	
Общ брой задачи:	25	10	7	6	2
Общ брой точки:	100	20	28	36	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 6: Специфика на отглеждането на детето от начален етап на образование

Психосоциална характеристика на възрастта. Нагласи и очаквания у детето по отношение на училището. Особенности на режима – сън, хранене, хигиена, дейности. Планиране и организация на ученето и самоподготовката на детето-ученик. Методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на учебната дейност. Рискови фактори за здравето и живота на ученика, структуриране на безопасна среда.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето от начален етап на образование	10
2. Описва варианти на нагласи и очаквания у детето по отношение на училището и прави изводи за тяхното влияние върху адаптацията към училищната среда	20
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28
4. Посочва изисквания към планирането и организацията на ученето и самоподготовката на детето – ученик	12
5. Описва методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на учебната дейност. Разграничава ефективни и неефективни методи на въздействие върху детето	20
6. Изброява рисковите фактори за здравето и живота на детето и формулира препоръки за изграждане на безопасна среда	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 6/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Обяснява основни характеристики, свързани с психосоциалното развитие на детето от начален етап на образование	10	3	1		
2. Описва варианти на нагласи и очаквания у детето по отношение на училището и прави изводи за тяхното влияние върху адаптацията към училищната среда	20	1	1	1	1
3. Обяснява особеностите на режима – сън, хранене, хигиена, дейности и дава подходящи примери	28	2	3	2	
4. Посочва изисквания към планирането и организацията на ученето и самоподготовката на детето–ученик	12	2	2		
5. Описва методи и средства за формиране на отговорност у детето по отношение на учебната дейност. Разграничава ефективни и неефективни методи на въздействие върху детето	20	3		1	1

6. Изброява рисковите фактори за здравето и живота на детето и формулира препоръки за изграждане на безопасна среда	10	2		1	
Общ брой задачи:	27	13	7	5	2
Общ брой точки:	100	26	28	30	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 7: Проблемни ситуации при отглеждането на децата

Източници на тревожност у децата. Симптомите на стрес при децата, адекватни реакции на възрастните по отношение на детското поведение. Детската агресия – причини, прояви и последствия. Справяне с гневните изблици и съперничеството между децата. Ограничаване на агресивното детско поведение. Взаимодействие и работа в екип за справяне с проблемните ситуации.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Изброява и обяснява източници на тревожност у децата	10
2. Описва симптомите на стрес при децата и формулира препоръки за адекватни реакции на възрастните по отношение на детското поведение	20
3. Изброява и обяснява причините, проявите и последствията, свързани с детската агресия	20
4. Предлага различни подходи за справяне с гневните изблици и съперничеството между децата и обобщава ефекта от тяхното прилагане	20
5. Формулира препоръки за ограничаване на агресивното детско поведение. Илюстрира с примери очакваните резултати и положителни ефекти	20
6. Обосновава необходимостта от взаимодействие и работа в екип за справяне с проблемните ситуации. Изяснява отговорностите на ангажираните страни	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 7/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Изброява и обяснява източници на тревожност у децата	10	3	1		
2. Описва симптомите на стрес при децата и формулира препоръки за адекватни реакции на възрастните по отношение на детското поведение	20	2	1	2	
3. Изброява и обяснява причините, проявите и последствията, свързани с детската агресия	20	3	2	1	
4. Предлага различни подходи за справяне с гневните изблици и съперничеството между децата и обобщава ефекта от тяхното прилагане	20			2	1
5. Формулира препоръки за ограничаване на агресивното детско поведение. Илюстрира с примери очакваните резултати и положителни ефекти	20	1	1	1	1
6. Обосновава необходимостта от взаимодействие и работа в екип за справяне с проблемните ситуации. Изяснява отговорностите на ангажираните страни	10	1			1
Общ брой задачи:	24	10	5	6	3
Общ брой точки:	100	20	20	36	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 8: Инциденти, травми и заболявания при децата

Правила за поведение при инциденти – чужди тела в дихателните пътища, отравяния, изгаряне и др. Видове рани и травми. Оказване на първа долекарска помощ и съдействие на специалистите. Основни симптоми на вирусни и бактериални инфекции. Емоционалните преживявания и поведенческите прояви на болното дете според неговите индивидуални особености и характера на заболяването. Работа в екип с медицинските специалисти и с близките на детето в рискови ситуации.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Посочва регламентирани правила за поведение при инциденти – чужди тела в дихателните пътища, отравяния, изгаряне и др.	10
2. Описва видове рани и травми при децата	10
3. Изброява регламентирани правила за оказване на първа долекарска помощ и доказва необходимостта от съдействие на различни специалисти	20
4. Описва и диференцира основните симптоми на вирусни и бактериални инфекции	20
5. Изяснява връзката между емоционалните преживявания и поведенческите прояви на болното дете според неговите индивидуални особености и характера на заболяването. Дава примери	20
6. Обосновава необходимостта от взаимодействие и работа в екип за справяне с рисковите ситуации. Изяснява отговорностите на медицинските специалисти и близките на детето	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 8/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Посочва регламентирани правила за поведение при инциденти – чужди тела в дихателните пътища, отравяния, изгаряне и др.	10	3	1		
2. Описва видове рани и травми при децата	10	3	1		
3. Изброява регламентирани правила за оказване на първа долекарска помощ и доказва необходимостта от съдействие на различни специалисти	20	1	1	1	1
4. Описва и диференцира основните симптоми на вирусни и бактериални инфекции	20	4	1		1
5. Изяснява връзката между емоционалните преживявания и поведенческите прояви на болното дете според неговите индивидуални особености и характера на заболяването. Дава примери	20	1	1	1	1

б. Обосновава необходимостта от взаимодействие и работа в екип за справяне с рисковите ситуации. Изяснява отговорностите на медицинските специалисти и близките на детето.	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	26	13	6	3	4
Общ брой точки:	100	26	24	18	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 9: Играта на детето

Значение на играта за психофизическото развитие на детето. Видове игри на детето според периода на развитие. Специфика на игровото пространство в детската градина. Ролята на помощник-възпитателя в организирането и провеждането на игри. Форми и подходи за партниране в играта на детето според неговата възраст. Осигуряване на безопасна игрова среда.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Описва различни определения на играта. Прави изводи за ролята на играта за психофизическото развитие на детето	14
2. Изброява видовете игри според периода на развитие. Изяснява основните характеристики на видовете игри	20
3. Обяснява спецификата на игровото пространство в детската градина	10
4. Изяснява ролята и отговорностите на помощник-възпитателя в организирането и провеждането на игри	16
5. Изброява и обяснява различни форми и подходи за партниране в играта на детето според неговата възраст. Посочва подходящи примери	20
6. Формулира препоръки за осигуряване на безопасна игрова среда. Предлага алгоритъм на действие при възникване на конфликти между децата в игрите	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 9/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Описва различни определения на играта. Прави изводи за ролята на играта за психофизическото развитие на детето	14	1	1		1
2. Изброява видовете игри според периода на развитие. Изяснява основните характеристики на видовете игри	20	3	2	1	
3. Обяснява спецификата на игровото пространство в детската градина	10		1	1	
4. Изяснява ролята и отговорностите на помощник-възпитателя в организирането и провеждането на игри	16	2	1		1
5. Изброява и обяснява различни форми и подходи за партниране в играта на детето според неговата възраст. Посочва подходящи примери	20	2	1	2	
6. Формулира препоръки за осигуряване на безопасна игрова среда. Предлага алгоритъм на действие при възникване на конфликти между децата в игрите	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	24	9	7	5	3
Общ брой точки:	100	18	28	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 10: Модели за организация на свободното време

Самостоятелна дейност на децата в детската градина извън занятията. Методи и форми за организиране на свободното време на деца съобразно тяхната възраст. Особености на организацията на свободното време в разновъзрастовите детски групи. Ролята на помощник-възпитателя в организиране отдиha на децата. Осигуряване на безопасна среда на децата в условията на организиран отдиh. Умения за подходяща намеса в кризисни ситуации и справяне с детските конфликти.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Обяснява същността на самостоятелната дейност на децата в детската градина извън занятията	10
2. Описва методи и форми за организиране на свободното време на деца и дава примери за приложението им, съобразно възрастта на децата	20
3. Изяснява особености на организацията на свободното време в разновъзрастовите детски групи и предлага варианти за организиране на деца от конкретна възрастова група	20
4. Посочва и изяснява ролята на помощник-възпитателя в организирането на отдиha на децата	10
5. Описва изискванията към осигуряване на безопасна среда на децата в условията на организиран отдиh и дава примери за превенция на инциденти	20
6. Посочва и изяснява конкретни умения за подходяща намеса в кризисни ситуации и справяне с детските конфликти	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 10/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Обяснява същността на самостоятелната дейност на децата в детската градина извън занятията	10	3	1		
2. Описва методи и форми за организиране на свободното време на деца и дава примери за приложението им, съобразно възрастта на децата	20	1	1	1	1
3. Изяснява особености на организацията на свободното време в разновъзрастовите детски групи и предлага варианти за организиране на деца от конкретна възрастова група	20	1	1	1	1
4. Посочва и изяснява ролята на помощник-възпитателя в организирането на отдиha на децата	10	1	2		
5. Описва изискванията към осигуряване на безопасна среда на децата в условията на	20	1	1	1	1

организиран отход и дава примери за превенция на инциденти					
6. Посочва и изяснява конкретни умения за подходяща намеса в кризисни ситуации и справяне с детските конфликти	20		2	2	
Общ брой задачи:	23	7	8	5	3
Общ брой точки:	100	14	32	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 11: Фактори на възпитанието

Същност на възпитанието. Общуване и възпитание. Възпитание в мултикултурна и мултиетническа среда. Семейство и възпитание – родителски стилове на възпитание. Училището като фактор на възпитание. Интернет и медиите в процеса на възпитание. Осигуряване на позитивна възпитателна среда.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Изброява характеристики на същността на възпитанието и обобщава примерни определения на възпитателния процес	10
2. Обяснява същността на процеса на общуване и дава примери за въздействието му в процеса на възпитание	12
3. Формулира характеристики на понятията „мултикултурна“ и „мултиетническа“ среда. Прави изводи за спецификата на възпитанието в мултикултурна и мултиетническа среда	18
4. Представя семейството като фактор на възпитание и обяснява влиянието му върху детето. Изброява родителски стилове на възпитание, обяснява и сравнява характерните особености на посочените стилове	28
5. Обяснява мястото на училището като фактор на възпитание в различните възрастови групи	12
6. Описва мястото и влиянието на интернет и медиите в процеса на възпитание и определя подходящи условия за осигуряване на позитивна възпитателна среда	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 11/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Изброява характеристики на същността на възпитанието и обобщава примерни определения на възпитателния процес	10	1	2		
2. Обяснява същността на процеса на общуване и дава примери за въздействието му в процеса на възпитание	12	1	1	1	
3. Формулира характеристики на понятията „мултикултурна“ и „мултиетническа“ среда. Прави изводи за спецификата на възпитанието в мултикултурна и мултиетническа среда	18	2		1	1
4. Представя семейството като фактор на възпитание и обяснява влиянието му върху детето. Изброява родителски стилове на възпитание, обяснява и сравнява характерните особености на посочените стилове	28	1	1	1	2
5. Обяснява мястото на училището като фактор на възпитание в различните възрастови групи	12	1	1	1	
6. Описва мястото и влиянието на интернет и медиите в процеса на възпитание и определя подходящи условия за осигуряване на позитивна възпитателна среда	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	22	7	6	5	4
Общ брой точки:	100	14	24	30	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 12: Възпитателно-образователното взаимодействие в системата на предучилищното образование

Институции в системата на предучилищното и училищното образование. Съдържание на възпитателно-образователното взаимодействие в системата на предучилищното и училищното образование. Участници във възпитателно-образователния процес. Условия за реализиране на ефективно педагогическо общуване. Модел за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към детското заведение. Осигуряване на безопасна среда в системата на предучилищното и училищното образование.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12		Максимален брой точки
1. Посочва и описва особеностите на институциите в системата на предучилищното и училищното образование според актуални нормативни документи		10
2. Избира и обяснява актуалното съдържание на възпитателно-образователното взаимодействие в системата на предучилищното и училищното образование		10
3. Изброява участници във възпитателно-образователния процес. Изяснява тяхната роля и доказва необходимостта от взаимодействие между посочените участници		20
4. Описва подходящи условия за реализиране на ефективно педагогическо общуване. Прави изводи за необходимостта от процеса		20
5. Представя модел за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към детското заведение и доказва ефективността на модела		22
6. Посочва и оценява регламентирани условия за осигуряване на безопасна среда в системата на предучилищното и училищното образование		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 12/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Посочва и описва особеностите на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, според актуални нормативни документи	10	3	1		

2. Избира и обяснява актуалното съдържание на възпитателно-образователното взаимодействие в системата на предучилищното и училищното образование	10	1	2		
3. Изброява участници във възпитателно-образователния процес. Изяснява тяхната роля и доказва необходимостта от взаимодействие между посочените участници	20	1	1	1	1
4. Описва подходящи условия за реализиране на ефективно педагогическо общуване. Прави изводи за необходимостта от процеса	20	1	1	1	1
5. Представя модел за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към детското заведение и доказва ефективността на модела	22	1		2	1
6. Посочва и оценява регламентирани условия за осигуряване на безопасна среда в системата на предучилищното и училищното образование	18		1	1	1
Общ брой задачи:	22	7	6	5	4
Общ брой точки:	100	14	24	30	32
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 13: Социално включване на децата с увреждания и хронични заболявания

Същност на социалното включване. Групи деца с увреждания и хронични заболявания. Реакции на родителите спрямо заболяването/увреждането на детето и насоки за работа със семейството. Рискови фактори за социалното включване и закрила от дискриминация на деца с увреждания и хронични заболявания. Превенция на насилието над деца с увреждания и хронични заболявания. Разпределение на отговорностите по грижите и социалното включване на децата с увреждания и хронични заболявания.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Дефинира същността на социалното включване и открива значимостта му за хората	10

2. Изброява групи деца с увреждания и хронични заболявания и посочва основни характеристики на представените групи	12
3. Различава характерни реакции на родителите спрямо заболяването/ увреждането на детето и формулира адекватни насоки за работа със семейството	18
4. Представя рискови фактори за социалното включване и формулира законови основания за закрила от дискриминация на деца с увреждания и хронични заболявания	20
5. Предлага конкретни действия по превенция на насилието над деца с увреждания и хронични заболявания	18
6. Дава предложения за разпределяне на отговорностите по грижите и социалното включване на децата с увреждания и хронични заболявания и обобщава предложенията	22
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 13/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Дефинира същността на социалното включване и открива значимостта му за хората	10		1	1	
2. Изброява групи деца с увреждания и хронични заболявания и посочва основни характеристики на представените групи	12	2	2		
3. Различава характерни реакции на родителите спрямо заболяването/ увреждането на детето и формулира адекватни насоки за работа със семейството	18		1	1	1
4. Представя рискови фактори за социалното включване и формулира законови основания за закрила от дискриминация на деца с увреждания и хронични заболявания	20	1	1	1	1
5. Предлага конкретни действия по превенция на насилието над деца с увреждания и хронични заболявания	18	2	2	1	
6. Дава предложения за разпределяне на отговорностите по грижите и социалното включване на децата с увреждания и хронични заболявания и обобщава предложенията	22	2	1	1	1

Общ брой задачи:	22	7	8	5	3
Общ брой точки:	100	14	32	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 14: Децата с увреждания и хронични заболявания в системата на предучилищното и училищното образование

Нормативна регламентация на приобщаващото образование на деца с увреждания и хронични заболявания. Деца със специални образователни потребности. Институции, ангажирани с реализиране на приобщаващото образование. Създаване на достъпна и подкрепяща среда. Екипна работа в планирането и реализирането на подкрепа за личностно развитие на децата с увреждания и хронични заболявания. Ролята на помощник-възпитателя в приобщаващото образование на децата.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Описва актуални нормативни документи, свързани с приобщаващото образование на деца с увреждания и хронични заболявания	10
2. Изяснява същността на децата със специални образователни потребности. Прави изводи за значението на индивидуален подход при тяхното обгрижване с цел създаване на достъпна и подкрепяща среда	18
3. Изброява институции, ангажирани с реализиране на приобщаващото образование, и обобщава ролята им в реализирането на подкрепа за личностно развитие на децата с увреждания и хронични заболявания	20
4. Обяснява условията за създаване на достъпна и подкрепяща среда за деца с увреждания и хронични заболявания	12
5. Изяснява отговорностите на ангажираните специалисти в планирането и реализирането на подкрепа за личностно развитие на децата с увреждания и хронични заболявания. Обосновава необходимостта от взаимодействието между тях и дава примери	20
6. Описва ролята на помощник-възпитателя в приобщаващото образование на децата. Прави заключения за очакваните резултати съобразно спецификата на увреждането или заболяването	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 14/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Описва актуални нормативни документи, свързани с приобщаващото образование на деца с увреждания и хронични заболявания	10	3	1		
2. Изяснява същността на децата със специални образователни потребности. Прави изводи за значението на индивидуален подход при тяхното обгрижване с цел създаване на достъпна и подкрепяща среда	18		1	1	1
3. Изброява институции, ангажирани с реализиране на приобщаващото образование, и обобщава ролята им в реализирането на подкрепа за личностно развитие на децата с увреждания и хронични заболявания	20	2	2		1
4. Обяснява условията за създаване на достъпна и подкрепяща среда за деца с увреждания и хронични заболявания	12	2	2		
5. Изяснява отговорностите на ангажираните специалисти в планирането и реализирането на подкрепа за личностно развитие на децата с увреждания и хронични заболявания. Обосновава необходимостта от взаимодействието между тях и дава примери	20	1	1	1	1
6. Описва ролята на помощник-възпитателя в приобщаващото образование на децата. Прави заключения за очакваните резултати съобразно спецификата на увреждането или заболяването	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	24	9	8	3	4
Общ брой точки:	100	18	32	18	32
<p><u>При оценка на резултатите от теста</u> максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 15: Ежедневни дейности и грижи за деца с увреждания

Групи деца с увреждания. Особенности на развитието при децата с увреждания. Специфика на взаимодействието и развиване на социални умения у децата с увреждания. Подкрепа за децата с увреждания в различните дейности. Формиране на умения за самообслужване. Взаимодействие с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата с увреждания.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15		Максимален брой точки			
1. Изброява групи деца с увреждания, очертава спецификата им		10			
2. Посочва и обяснява характерни особености на развитието при децата с различни групи увреждания		20			
3. Изяснява спецификата на взаимодействието с децата с увреждания и описва начини за развиване на социални умения според възможностите на децата		20			
4. Описва варианти на подкрепа за децата с увреждания в различните дейности. Обосновава необходимостта от индивидуализиране на подкрепата и дава примери		20			
5. Изброява умения за самообслужване и доказва необходимостта от тяхното формиране у децата с различни групи увреждания		14			
6. Посочва модели на ефективно сътрудничество с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата. Предлага варианти на разпределение на отговорностите по грижите за децата с увреждания		16			
Общ брой точки:		100			
Матрица на писмен тест по изпитна тема № 15/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Изброява групи деца с увреждания, очертава спецификата им	10	3	1		
2. Посочва и обяснява характерни особености на развитието при децата с различни групи увреждания	20	2	4		
3. Изяснява спецификата на взаимодействието с децата с увреждания и	20	2	1	2	

описва начини за развиване на социални умения според възможностите на децата					
4. Описва варианти на подкрепа за децата с увреждания в различните дейности. Обосновава необходимостта от индивидуализиране на подкрепата и дава примери	20	1	1	1	1
5. Изброява умения за самообслужване и доказва необходимостта от тяхното формиране у децата с различни групи увреждания	14	1	1		1
6. Посочва модели на ефективно сътрудничество с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата. Предлага варианти на разпределение на отговорностите по грижите за децата с увреждания	16	1		1	1
Общ брой задачи:	25	10	8	4	3
Общ брой точки:	100	20	32	24	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 16: Хигиенни изисквания към организирани форми на възпитание и обучение в детските заведения

Хигиенни норми и средства за обезпечаване на безопасна вътрешна и външна среда. Организиране и поддържане чистотата на помещенията за занимания и отдих. Хигиенни изисквания към провеждането на педагогически ситуации. Медико-хигиенни изисквания към детските играчки. Хигиенни изисквания при организиране отдиха на децата. Рискови фактори в средата на детето и формиране на умения за безопасно поведение.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Изброява и обяснява регламентирани хигиенни норми и средства за обезпечаване на безопасна вътрешна и външна среда	12
2. Изброява правилата за организиране и поддържане чистотата на помещенията за занимания и отдих. Обяснява изискванията за правилно и	18

безопасно използване на различните препарати за хигиенизиране на помещенията за деца	
3. Описва дейностите на помощник– възпитателя, реализиращи хигиенните изисквания при провеждането на педагогически ситуации в детските заведения	10
4. Обяснява медико-хигиенните изисквания към детските играчки. Обосновава необходимостта от изграждане на умения у децата за правилното ползване и съхраняване на играчките	20
5. Описва хигиенните изисквания при организиране отдиха на децата. Илюстрира с примери сътрудничеството с учителя и оказването на съдействие на децата	20
6. Изброява предпоставки за възникване на рискови фактори в средата на детето и описва техники за отстраняване на същите. Посочва подходящи методи и средства за формиране на умения за безопасно поведение съобразно възрастовите и индивидуалните особености на децата	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 16/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Изброява и обяснява регламентираните хигиенни норми и средства за обезпечаване на безопасна вътрешна и външна среда	12	2	2		
2. Изброява правилата за организиране и поддържане чистотата на помещенията за занимания и отдих. Обяснява изискванията за правилно и безопасно използване на различните препарати за хигиенизиране на помещенията за деца	18	2	2	1	
3. Описва дейностите на помощник– възпитателя, реализиращи хигиенните изисквания при провеждането на педагогически ситуации в детските заведения	10	1	2		

4. Обяснява медико-хигиенните изисквания към детските играчки. Обосновава необходимостта от изграждане на умения у децата за правилното ползване и съхраняване на играчките	20	2	2		1
5. Описва хигиенните изисквания при организиране отдиха на децата. Илюстрира с примери сътрудничеството с учителя и оказването на съдействие на децата	20	1	1	1	1
6. Изброява предпоставки за възникване на рискови фактори в средата на детето и описва техники за отстраняване на същите. Посочва подходящи методи и средства за формиране на умения за безопасно поведение съобразно възрастовите и индивидуални особености на децата	20	1	1	1	1
Общ брой задачи:	25	9	10	3	3
Общ брой точки:	100	18	40	18	24
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 17: Работа с деца с хронични заболявания

Видове хронични заболявания при децата. Влияние на хроничното заболяване върху живота на детето и семейството. Ограничения пред детето и семейството при хронична болест на детето. Специфика на общуването и развиване на социални умения у децата с хронични заболявания. Подходящи игри и занимания. Взаимодействие с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата с хронични заболявания.

Дидактически материали: *неприложимо*

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „хронично заболяване“ и описва видове хронични заболявания при децата	12
2. Изяснява влиянието на хроничното заболяване върху живота на детето и семейството. Посочва подходящи примери	12
3. Изброява и обяснява възможни ограничения, които възникват пред детето и семейството при хронична болест на детето. Формулира	20

предложения за оказване на подкрепа за социалното включване на децата с хронични заболявания	
4. Описва специфика на общуването съобразно заболяването и възможностите на детето. Обосновава необходимостта от развиване на социални умения у децата с хронични заболявания	20
5. Посочва подходящи игри и занимания съобразно заболяването и възможностите на детето. Изяснява ролята на помощник-възпитателя в организирането и провеждането на игрите и заниманията	20
6. Посочва модели на ефективно сътрудничество с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата. Предлага варианти на разпределение на отговорностите по грижите за децата с хронични заболявания	16
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 17/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „хронично заболяване“ и описва видове хронични заболявания при децата	12	2	2		
2. Изяснява влиянието на хроничното заболяване върху живота на детето и семейството. Посочва подходящи примери	12	1	1	1	
3. Изброява и обяснява възможни ограничения, които възникват пред детето и семейството при хронична болест на детето. Формулира предложения за оказване на подкрепа за социалното включване на децата с хронични заболявания	20	1	1	1	1
4. Описва специфика на общуването съобразно заболяването и възможностите на детето. Обосновава необходимостта от развиване на социални умения у децата с хронични заболявания	20	2	2		1
5. Посочва подходящи игри и занимания съобразно заболяването и възможностите на детето. Изяснява ролята на помощник-възпитателя в организирането и провеждането на игрите и заниманията	20	1	1	1	1
6. Посочва модели на ефективно сътрудничество с медицинския персонал, специалистите и семейството на децата	16	1		1	1

Предлага варианти на разпределение на отговорностите по грижите за децата с хронични заболявания					
Общ брой задачи:	25	8	7	4	4
Общ брой точки:	100	16	28	24	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 18: Закрила на детето

Правна рамка при закрила правата на детето. Основания за предоставяне на закрила на детето. Функции на специализираните органи за закрила на детето. Законово регламентирани мерки за закрила и ред за тяхното осъществяване. Закрилата на детето на практика – услуги в подкрепа на рискови групи деца. Координация между ангажираните институции и ролята на помощник-възпитателя при предоставяне на закрила.

Дидактически материали: Закон за закрила на детето, ППЗЗД

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Описва нормативни документи за закрила правата на детето и изяснява основните принципи и приоритети на държавата по отношение на детето	10
2. Изброява основания за предоставяне на закрила на детето и посочва видовете закрила	10
3. Изяснява функциите на специализираните органи за закрила на детето и посочва конкретни задължения на участниците по прилагане на координационния механизъм. Обобщава ефекта от тяхното взаимодействие	20
4. Изброява законово регламентирани мерки за закрила и ред за тяхното осъществяване. Дава пример за избор на мерки и очаквания ефект от тяхното прилагане	20
5. Изяснява съдържанието на услугите в подкрепа на рискови групи деца и прави изводи за тяхната роля в практическата реализация на закрилата на детето	20
6. Илюстрира с примери осъществяването на координация между ангажираните институции и ролята на помощник-възпитателя при предоставяне на закрила	20
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 18/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Описва нормативни документи за закрила правата на детето и изяснява основните принципи и приоритети на държавата по отношение на детето	10	3	1		
2. Изброява основания за предоставяне на закрила на детето и посочва видовете закрила	10	1	2		
3. Изяснява функциите на специализираните органи за закрила на детето и посочва конкретни задължения на участниците по прилагане на координационния механизъм. Обобщава ефекта от тяхното взаимодействие	20	2	2		1
4. Изброява законово регламентирани мерки за закрила и ред за тяхното осъществяване. Дава пример за избор на мерки и очаквания ефект от тяхното прилагане	20	2	1	2	
5. Изяснява съдържанието на услугите в подкрепа на рискови групи деца и прави изводи за тяхната роля в практическата реализация на закрилата на детето	20	1	1	1	1
6. Илюстрира с примери осъществяването на координация между ангажираните институции и ролята на социалния работник при предоставяне на закрила	20			2	1
Общ брой задачи:	24	9	7	5	3
Общ брой точки:	100	18	28	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

2. Критерии и показатели за оценка на дипломния проект и неговата защита

(Попълва се индивидуално от председателя и членовете на комисията)

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки за показателите	Максимален брой точки за критерия
1. Съответствие с изискванията за съдържание и структура на дипломния проект		20
1.1. логическа последователност и структура на изложението, балансиране на отделните части	4	
1.2. задълбоченост и пълнота при формулиране на обекта, предмета, целта и задачите в разработването на темата	7	
1.3. използване на подходящи изследователски методи	4	
1.4. стил и оформяне на дипломната работа (терминология, стил на писане, текстообработка и оформяне на фигури и таблици)	5	
2. Съответствие между поставените цели на дипломния проект и получените резултати		20
2.1. изводите следват пряко от изложението, формулирани са ясно, решават поставените в началото на изследването цели и задачи и водят до убедителна защита на поставената теза	10	
2.2. оригиналност, значимост и актуалност на темата	6	
2.3. задълбоченост и обосновааност на предложенията и насоките	4	
3. Представяне на дипломния проект		20
3.1. представянето на разработката по темата е ясно и точно	5	
3.2. онагледяване на експозето със: а) презентация; б) графични материали; в) практически резултати; г) компютърна мултимедийна симулация и анимация	10	
3.3. умения за презентирание	5	
4. Отговори на зададените въпроси от рецензента и/или членовете на комисията за защита на дипломен проект		30
4.1. разбира същността на зададените въпроси и отговаря пълно, точно и убедително	10	

4.2. логически построени и точни отговори на зададените въпроси	10	
4.3. съдържателни и обосновани отговори на въпросите	10	
5. Използване на професионалната терминология, добър и ясен стил, обща езикова грамотност		10
5.1. правилно използване на професионалната терминология	5	
5.2. ясен изказ и обща езикова грамотност	5	
Общ брой точки	Максимален бр. точки 100	Максимален бр. точки 100

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Указание за съдържанието на индивидуалните задания

Индивидуалното задание по практика съдържа темата на индивидуалното задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията за провеждане и оценяване на изпита – част по практика на професията, могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното задание.

Примерно индивидуално практическо задание

Тема: Да се представи примерна структура на режим и дейности на деца от първа възрастова група в детската градина (3 – 4 годишни)

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание

- Да опише режимните моменти в детската градина.
- Да посочи ролята и отговорностите на помощник-възпитателя в различните режимни моменти.
- Да предложи подходящи игри или дейности за организиране на свободното време на децата.
- Да представи правила за осигуряване на безопасна среда на децата в основните режимни моменти.
- Да посочи етични правила, свързани с взаимодействието с децата съобразно актуалните нормативни документи.

2. Критерии за оценяване

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<p>1.1. Изпълнява дейностите при спазване на необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд</p> <p>1.2. Създава организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място</p> <p>1.3. Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа</p> <p>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</p>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Планира ефективно работния процес	2	
2.2. Разпределя трудовите дейности в работния процес съобразно поставената задача и времето за нейното изпълнение	2	
2.3. Познава и прилага установените стандарти за осъществяване на дейността	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Познава и прилага нормативните изисквания в съответната професионална област	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с индивидуалното задание	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Целесъобразно използва материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според индивидуалното задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Организира дейността си при спазване на технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	

6. Качество на изпълнението на индивидуалното задание		50
6.1. Всяка завършена дейност съответства на изискванията на съответната технология	20	
6.2. Крайният резултат съответства на зададените параметри и отговаря на изискванията в стандартите	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
Общ брой точки:		100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността код 7620301 „Помощник– възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“, професия код 762030 „Помощник – възпитател“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимален брой 100 точки;
- част по практика на професията – максимален брой 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение – 50 процента от получения брой точки от частта по теория на професията и 50 процента от получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,5 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията+ $0,5 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценка от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател „слаб“;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател „среден“;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател „добър“;

г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател „много добър“;

д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател „отличен“.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Миленкова, А. Здравословни и безопасни условия на труд. Учебно помагало за задължителна професионална подготовка. Нови знания, 2003.
2. Богданова, М., Да разберем детето със специфични потребности. Помагало, 2013г.
3. Бончева, И., Психология на детското развитие, изд. Славена, 2013г.
4. Бакюс, Ан, Моето бебе от 1 ден до 3 години, изд. Слънце, 2016г.
5. Георгиева, Елена, Играта: Феноменът на предучилищното детство, изд. Диамант, 2017г.
6. Д-р Ира Маркова, Как да отгледаме здраво и щастливо дете, изд. Пан, 2015г.
7. Д-р Клаус Вахтер, Клаудия Саркади, Всичко за детските болести, изд. Коала Прес, 2011г.
8. Д-р Корин Ръориг, Помогнете на детето си да развие своята самоувереност, изд. Клевър Бук, 2019г.
9. Илиева, Г., Психология на детското развитие, ИК „Берже“, С. 2002г.
10. Коцев, В., Пейчев, И., Ефективна комуникация и работа с родители, изд. Раабе, 2019г.
11. Марушкина, С., Формиране на социална компетентност, изд. Асеновци, 2021г.
12. Макинтайър, К., Депонио, П., Идентифициране и подкрепа на деца със специфични обучителни трудности, изд. Изток-Запад, 2015г
13. Михов, Хр., Болното дете и грижите за него, ИК „Хермес“, 2006г.
14. Михов, Хр., Грижи за бебето и малкото дете, ИК „Хермес“, 2005г.
15. Мърфи, Дж., Детските номера: Защо децата хленчат, лъжат, хапят, плюят, изд. Слънце, 2006г.
16. Правила за първа долекарска помощ, ИК Перфект консулт, С. 2015г.
17. Първа помощ за родители и работещи с деца, изд. Reliance Medical, 2020г.
18. Приобщаващо образование, к-в, изд. Раабе България, 2019г.
19. Първа помощ за родители и работещи с деца, изд. Reliance Medical, 2020г.
20. Фрост, Джо, Отглеждане на детето от 1 до 5 години, изд. Хермес, 2013г.
21. Фулър, А., Трудните деца, изд. Хермес, 2014г.

22. Хайдар, Г., Злополуките и детето, изд. Диамант

23. Актуална нормативна уредба

VII. АВТОРСКИ ЕКИП

1. Силвия Велинова Михова, 135 СУ „Ян Амос Коменски“, гр. София
2. Димана Димитрова Ветова-Белева, 135 СУ „Ян Амос Коменски“, гр. София

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Изпитен билет – част по теория на професията

<p>..... (пълно наименование на училището/обучаващата институция)</p> <p>ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА</p> <p>по професия код 762030 „Помощник-възпитател”</p> <p>специалност код 7620301 „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“</p> <p>Изпитен билет № .....</p> <p>Изпитна тема:</p> <p>..... ....</p> <p>(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)</p> <p>Описание на дидактическите материали(ако е приложимо):</p> <p>..... .....</p> <p>Председател на изпитната комисия:..... (име, фамилия) (подпис)</p> <p>Директор/ръководител на обучаващата институция:..... (име, фамилия) (подпис) (печат на училището/обучаващата институция)</p>

. Индивидуално задание по практика

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА**

по професия код 762030 „Помощник-възпитател”

**специалност код 7620301 „Помощник-възпитател в отглеждането и
възпитанието на деца“**

И н д и в и д у а л н о з а д а н и е № .....

На ученика/обучавания.....

(трите имена на ученика/обучавания)

от.....клас/курс, начална дата на изпита: ..... начален час:.....

крайна дата на изпита:..... час на приключване на изпита:.....

1. Да се.....

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....

.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

3. Указание за разработване на писмен тест

При провеждане на държавния изпит – част по теория на професията, с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа поне един глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване – пълния отговор, за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва указание за работа, което включва целта на теста – какви знания и умения се оценяват с него; описание на теста – брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях; продължителност на времето за работа с теста; начин на оценяване на резултатите от теста.

А) Примерно указание за работа

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа .... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професия код ..... „.....“, специалност код ..... „.....“;

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак **X**, а за другите типове задачи начинът на отговор е описан в задачата.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, отбелязан със знака **X**.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията, на задачите преди да посочите някой отговор за верен.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност ..... астрономически часа.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Б) Методически указания за комисията за подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията, за разработването и оценяването на писмения тест

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

а) Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 – 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 – 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 – 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
IV. Анализ	Разкриване на взаимовръзки, зависимости, тенденции и формулиране на изводи и заключения	Разделя, подразделя, диференцира, различава, представя графично, определя, илюстрира, прави заключения и изводи, обобщава, избира, разделя, подразделя

б) Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 2

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4, 5, 6, 7 и 8.

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 2/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Дефинира същността на развитието и социализацията. Изяснява връзката развитие – социализация	10	3	1		
2. Описва съдържанието на факторите на средата и анализира тяхното влияние върху развитието на детето	20	2	2		1
3. Посочва специфичните особености на основните възрастови периоди, свързани с детството. Изяснява ролята на сензитивните периоди в развитието на детето	20	3	2	1	
4. Изброява показатели за развитието съобразно възрастта на детето	10	3	1		
5. Описва характеристиките на възрастовите кризи през детството и анализира тяхното влияние върху поведенческите прояви на децата	20	2	2		1
6. Изяснява значението на общуването като механизъм на детското развитие и илюстрира с подходящи примери	20			2	1
Общ брой задачи:	27	13	8	3	3
Общ брой точки:	100	26	32	18	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

в) Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- 1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор:

- Въпроси и задачи за свободно съчинение;
- Въпроси и задачи за тълкуване.
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор):**
  - Въпроси и задачи за допълване на дума или фраза, или елемент от чертеж/схема;
  - Въпроси и задачи за заместване.
- **3-та група: въпроси и задачи с изборен отговор**
  - Задачи с един или повече верни отговори;
  - Въпроси за избор между вярно и грешно.

Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете верния отговор според определението:

„Здравословна храна, достатъчно сън, физически комфорт, въздух, вода...“ са:

- а) физиологични потребности;
- б) интелектуални потребности;
- в) социални потребности;
- г) желаниа на детето.

Еталон на верния отговор: а)

Ключ за оценяване:

макс. 2 т.

Отговор а) – 2 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

Посочете верния отговор според определението:

„Период на повишена възприемчивост на психиката към определен тип въздействия, който е благоприятен за развитието на дадена функция или качество“ се нарича:

- а) преходен период
- б) сензитивен период
- в) емоционален период
- г) възрастов период

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

макс. 2 т.

Отговор б) – 2 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Обяснете защо преминаването през възрастовите кризи се определя като труден период:

- а) защото всички деца срещат затруднения в общуването си с родителите;
- б) защото всички възрастни срещат затруднения в разбирането на случващото се;
- в) защото е нужно време, за да може детето да се адаптира към настъпващите промени;
- г) защото детето преминава към по-ниско ниво на емоционална зрялост и развитие.

Еталон на верния отговор: в)

макс. 4 т.

Ключ за оценяване:

Отговор а) – 4 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Свържете посочените характеристики със съответните ориентации, формиращи се вследствие неудовлетворяването на основните детските потребности:

а) Често детето проявява нерешителност, безпомощност и зависимост от другите, което понякога не се променя с израстването му.	1. Ориентация към враждебност
б) Стремех у детето към доминиране (налагане на собствената воля на всяка цена), за да се наложи над другите и да се почувства силно и значимо; това поведение често е източник на различни конфликти в общуването с другите.	2. Ориентация към отделеност
в) Прояви на безразличие и липса на желание за съучастие в различни дейности, изграждане на повърхностни отношения с другите, чиято цел е да се предпази от разочарование и за да не го наранят.	3. Ориентация към отстъпчивост

Еталон на верния отговор:

макс. 6 т.

а) – 3

б) – 1

в) – 2

Ключ за оценяване:

а) – 3 – 2т.

б) – 1 – 2т.

в) – 2 – 2т.

Пълен и верен отговор по еталон – 6 точки

При 2 верни и 1 грешен отговор – 4 точки

При 1 верен и 2 грешни отговора – 2 точки

При всички останали случаи – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Анализ“

Довършете всяко от посочените изречения, свързани с кризата на третата година:

а) Кризата на третата година е първият стадий на .....

б) Честото използване на изрази като „Аз сам...“, „Аз мога...“, „Аз искам...“ са свързани с водещите потребности от .....

в) Инат и капризност, прояви на неподчинение и упорство, непослушание и дори агресия, са и средство за защита при детето срещу .....

г) Изходът от кризата зависи от готовността на родителите и възрастните с търпение, спокойствие и обич да отстояват нужните правила и режим, както и да обясняват на детето какво .....

макс. 8 т.

Еталон на верния отговор – примерен вариант на възможни отговори:

а) осъзнаването на „Аз-а“ и самоутвърждаването на личността – 2т.

б) самостоятелност и лична независимост – 2т.

в) незачитане правото му да бъде самостоятелно и да изпробва своите възможности – 2т.

г) искат от него или какво е направило – 2т.

Ключ за оценяване:

Пълен и верен отговор по еталон – 8 точки

При 3 верни и 1 грешен отговор – 6 точки

При 2 верни и 2 грешни отговора – 4 точки

При 1 верен и 3 грешни отговор – 2 точки

При всички останали случаи – 0 точки

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

Всеки член на комисията при оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

4. Индивидуално задание за разработване на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

ЗАДАНИЕ ЗА ДИПЛОМЕН ПРОЕКТ
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

по професия код 762030 „Помощник-възпитател”
специалност код 7620301 „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“

На..... ученик/ученичка от.....клас
(трите имена на ученика)
Тема: .....

Изисквания за разработката на дипломния проект (входни данни, съдържание, оформяне, указания за изпълнение, инструкции):
.....
.....
.....

График за изпълнение:

а) дата на възлагане на дипломния проект .....

б) контролни проверки и консултации .....

.....

.....

в) краен срок за предаване на дипломния проект .....

Ученик: .....
(име, фамилия) (подпис)

Ръководител-консултант:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището)

5. Указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект

А. Съдържание на дипломния проект:

Оформяне на дипломния проект в следните структурни единици

- титулна страница;
- съдържание;
- увод (въведение);
- основна част
- заключение;
- списък на използваната литература;
- приложения.

Титулната страница съдържа наименование на училището, населено място, тема на дипломния проект, трите имена на ученика, професия и специалност, име и фамилия на ръководителя/консултанта.

Уводът (въведението ѝ) съдържа кратко описание на основните цели и резултати.

Основна част – Формулира се целта на дипломния проект и задачите, които трябва да бъдат решени, за да се постигне тази цел. Съдържа описание и анализ на известните решения, като се цитират съответните литературни източници. Съдържа приносите на дипломния проект, които трябва да бъдат така формулирани, че да се вижда кои от поставените задачи са успешно решени.

Заключението съдържа изводи и предложения за доразвиване на проекта и възможностите за неговото приложение.

Списъкът с използваната литература включва цитираната и използвана в записката на дипломния проект литература. Започва на отделна страница от основния текст. При имената на авторите първо се изписва фамилията. Всички описания в списъка с използваните източници трябва да са подредени по азбучен ред според фамилията на първия автор на всяка публикация.

Приложенията съдържат документация, която не е намерила място в текста поради ограниченията в обема ѝ или за по-добра прегледност подредба. В текста трябва да има препратка към всички приложения.

Б. Оформяне на дипломния проект

Формат: А4; Брой редове в стр.: 30; Брой на знаците: 60 знака в ред

Общ брой на знаците в 1 стр.: 1800 – 2000 знака

Шрифт: Times New Roman

6. Рецензия на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

РЕЦЕНЗИЯ

Тема на дипломния проект	
Ученик	
Клас	
Професия	
Специалност	
Ръководител-консултант	
Рецензент	

Критерии за допускане до защита на дипломен проект	Да	Не
Съответствие на съдържанието и точките от заданието		
Съответствие между тема и съдържание		
Спазване на препоръчителния обем на дипломния проект		
Спазване на изискванията за оформление на дипломния проект		
Готовност за защита на дипломния проект		

Силни страни на дипломния проект	
Допуснати основни слабости	
Въпроси и препоръки към дипломния проект	

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Качествата на дипломния проект дават основание ученикът/ученичката.....
..... да бъде допуснат/а до защита пред членовете на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпит чрез защита на дипломен проект – част по теория на професията.

.....20... г.

Гр./с.....

Рецензент: .....

(име и фамилия)